BIBLIOTECA ILURO

S. Sabater Oliver

NADALES I PASTORS

Poema lírico-dramàtic
en tres actes i set quadros

Música de Mossèn Camil Geis, Pvre.

Pòrtic per Ramon Ribera

1930

EDICIONS DE LA CASA PATUEL - MATARO

Justificació del tiratge 004

Nadales i Pastors

IMPREMTA MINERVA — BARCELONA, 13 — TELÉFON 255 — MATARÓ

BIBLIOTECA ILURO
EDICIONS DE LA CASA PATUEL

S. Sabater Oliver

Nadales i Pastors

Poema lírico-dramàtic en 3 actes i 7 quadros

Música de Mossèn Camil Geis, Pvre.

Pòrtic per Ramon Ribera

1930

ANY IV — MATARÓ, OCTUBRE DE MCMXXXI — VOL. XXVIII

NIHIL OBSTAT

El Censor,
Lic. Fortiá Solá, Pvre.

Barcelona, 2 de gener 1931
IMPRIMEIXI'S
† Manuel, Bisbe de Barcelona

Per mandat de Sa Sría. Il·lma.
Dr. Ramon Baucells i Serra
Canceller-Secretari

PÓRTIC

PER una senzilla casualitat vingué a les meves mans l'obra «Nadales i Pastors» que l'estimat company Salvador Sabater ha portat a terme. No cal dir que tractant-se d'una producció destinada a l'escena catòlica—que podem dir al teatre moral—vaig experimentar el desig de llegir-la, i més tractant-se d'un treball del qui tant admiro per les seves qualitats personals i pel prestigi que ha assolit en la literatura nostra.

En Salvador Sabater tingué la sort—vull dir-ho així—de poder adquirir un manuscrit que segurament de molts anys permaneixia entre els llibres de la formidable biblioteca del nostre venerat Dr. Feliu Sardà i Salvany. (1) En Salvador Sabater veié de seguida que es tractava d'un llibret de gran envergadura artística, i és de suposar que llegint-lo i rellegint-lo li vingué la idea—molt lloable per cert—de donar-hi major extensió i un caràcter més influenciat als nostres temps.

He tingut ocasió de llegir i de veure a l'escena catòlica diverses obres inspirades en el Naixement del nostre Redemptor. Algunes, per no dir quasi totes, m'han produït l'efecte d'unes coses sense gaire fortuna, combinades seguint uns motllos antiquats, sense aquella vida i expressió que requereixen les obres d'aquesta importància. Els personatges no tenen l'estat natural, propi de la psicologia humana. En una paraula: són produccions en les quals només hi ha descripcions objectives i res més, trobant-se a faltar la vertadera

---

(1) *"Los Pastors de Beethlem"- Quadret dramàtich en un acte y en vers, original de D. J. M. I. y arreglat a l'escena catalana per C. S. P.-(Còpia de la portada)*

idealitat d'una meravella tan sublim com ho és la naixensa del diví Jesús.

«Nadales i Pastors», el poema del company Salvador Sabater, és ple d'imatges poètiques i els versos són expontanis, conservant sempre la mateixa frescor. Llegint-lo o veient-lo representar en un escenari, no cal dubtar que respirareu la flaire pura de les diades Nadalenques, olor de molsa i regust de cireretes d'arbós. Us trobareu davant d'un pessebre en el qual la destresa de l'autor ha sabut fer moure unes figures, figures de pessebre que viuen i triomfen... I el que més us plaurà, potser, és aquella humil nota còmica tan ben endevinada per tractar-se de pastors i gent amarada de simplicitat.

Tinc la seguretat que les agrupacions dramàtiques de les entitats catòliques de Catalunya, després de la lectura, experimentaran l'anhel de posar-la en escena, proporcionant al públic uns moments agradables, durant els quals, junt amb les pastorals melodies del mestre Mossèn Camil Geis—inspirat músic i poeta alhora—la imaginació viurà un poema ple d'emocions que eleven l'esperit.

Amb aquesta producció queda enriquit una vegada més el nostre Teatre Catòlic Català.

Ramon Ribera

Al venerable compratrici

DOCTOR FELIU SARDÁ I SALVANY

SACERDOT EXEMPLAR, EXIMI ESCRIPTOR, APOSTOL INFADIGABLE

MODEL DE VIRTUTS I GENEROSITATS

—

1841 - 1916

—

Sabadell, 16 abril 1931

FIGURES

Jesús Infant
La Verge Maria (no parla)
Sant Josep
L'Angel Sant Gabriel
Angel primer
Angel segon
Natham
Eliezer (pare de Fanuel i de Josepó)
El Rabadà Joanet
Fanuel (pare d'Ismael i de Benjamí)
Josepó
Ismael
Benjamí
Un Pastor

Cors d'Angels, de Pastors i de súbdits de Natham

EPOCA: La de l'Adveniment de Jesús

TÍTOLS DELS QUADROS

ACTE PRIMER: I La Bona Nova.
ACTE SEGON: II El Rabadà Joanet. — III L'ovelleta perduda.
ACTE TERCER: IV El Bon Pastor. — V Natham, el Príncep del Mal. — VI Els camins de Déu. — VII La Llum de l'Establia.

ACTE PRIMER

I - LA BONA NOVA

Interior d'una cabana de pastors. Es nit fosca.

ESCENA PRIMERA

ELIEZER - BENJAMÍ - ISMAEL

(*Eliezer assegut prop de la llar encesa. Benjamí i Ismael, els seus néts, al seu entorn*).

ELI. Veniu, fills meus, i prop la llar encesa
vetllem aquesta nit. Quina gebrada
hi haurà demà! Quina quietud i fosca!
No lluu un estel ni corre un alè d'aire!
BEN. I el pare, que no torna? I si no trova
el camí essent tan fosc?
ISM. Avi; i si es moren
els nostres anyellets de fret i gana?
ELI. No tingueu por, fills meus. Déu és la guia
i la llum del camí. Ell fa que broti
l'herbei dessota el gel per ses ovelles.
No veieu el bon Déu com ens estima?
Quan ploràveu tots dos vostra mareta
morta veient-la i ja en la caixa extesa,
qui us va aixugâ els ullets? Qui us portà l'avi,
l'avi xaruc que us pogués fer de mare?
(*Els nens l'acaronen*)
Qui ens fa florir els camps, i a les ovelles
dóna tants anyellets com tenim sempre?
BEN. Nostre Senyor.
ELI. Ell, si.
ISM. Fa que ens estima

más als pastors perquè sempre es recorda
que tots els patriarques també ho eren?
BEN. Au, si; conteu-nos, avi, avui les vides
que altres dies conteu dels Patriarques.
ISM. I després les dels Reis... són més boniques!
Sabeu la de David que amb una pedra
va matâ aquell gegant?
BEN. I, ara, avi,
que ja no hi ha Reis sants i Patriarques?
ELI. Ai fills, l'iniquitat és cada dia
més gran dins Israel. A tota pressa
el sant temor de Déu fuig de les viles
i de les grans ciutats a les muntanyes
on els pobres i humils el Regne esperen
del Messies promès. Ah! si sabéssiu
els Llibres sants llegir, el bé i la glòria
i l'imperi de pau i de justicia
que el Mesies vindrà a portâ a la terra!
ISM. I quan serà?
BEN. Si. Quan serà aquest dia?
ELI. Aviat, diu Salomó, que sempre compta
els anys que va marcar el gran Profeta.
Jo potser no ho veuré perquè al sepulcre
m'empenyen fort els anys, però vosaltres,
vosaltres si, fills meus. Més meravelles
heu de veure que en vida no vejeren
ni Moisés, ni Abraham, ni els Patriarques.
Veureu aquell que tot el món espera.
BEN. El veurem?
ISM. El veurem? Veritat avi
que ha de neixer a Betlem?
ELI. Les profecies
ho diuen clar. Ell naixerà en la casa
de son pare David.
ISM. Quina alegria!
I sa Mare viurà aci el nostre poble?
Si jo la conegués!
ELI. O, doncs, no dubtis
que la coneixeràs.

ISM. Si?
BEN. I jo, avi?
ELI. Igual que el teu germà. Cal esperança
tenir en els prodigis que han de veure's
en advenir el Redemptor dels homes.
No heu sentit contar qualque vegada
el naixement misteriós...
BEN. No, avi.
ELI. ...que a Hebron hi hagué, fa cosa de tres mesos?
ISM. No avi, no. Digueu.
ELI. Doncs, Zacaries
aquell sant home a qui tot Hebron aima.
entrà al temple a oferir l'encens un dia
i després de romandre-hi molta estona
sortí d'allí sorprès i sens paraula.
El poble que pregava fora el temple
va dir-li hauria aparegut un àngel.
Nou mesos restà mut, i al fi, sa esposa
que tothom bé sabia que era estèril
tingué un formós fillet.
ISM. Quina alegria!
ELI. Escolteu, escolteu. La bona mare,
la Santa Elisabeth, volgué posar-li
del seu espòs el nom, més en sentir-ho
Zacaries signà que tal no fessin
i escriví que Joan devia dir-se.
De sobte, un cop escrit, de nou tornant-li
la paraula, entonà un gran cant de glória
que, admirat, tot Hebron, anà escoltant-lo.
Això em fa pensar que potser sigui
Joan el Salvador que Israel espera.
ISM. Potser si. Peró heu dit que el Sagrat Llibre
diu naixerà a Betlem.
ELI. Ara recordo
ço que digué fa dies una dona
nazarena que ací reposà. Deia
que Nazaret una donzella hostatja
més que Rabeca i més que Ester formosa,
més que els cabrids de Galaad ingènua.

i més pura que els lliris blancs del Líban.
Te setze anys; un éxtasi sa vida,
sa pàtria. el cel, sa companyia els àngels.
Encar parla tothom dels grans prodigis
amb que consagrà el cel els desposoris
d'Ella amb Josep, un jovincel castíssim
descendent de David. Oh! si una dona
ha de portar-nos el promès Messies,
com Maria ha de ser, o ésser María.

ISM. Però, avi; ¿no heu dit que és nazarena?
i que a Betlem el Salvadô ha de nèixer?

EZE. Es així (*Un temps*) Oh, Déu meu! Ta llum divina
envia'ns per conèixer la donzella
que has elegit i així poguê adorar-la.
(*Cau de genolls*)
Qui ens dirà quan llüirà l'estrella
de Jacob en el cel de la Judea? (*Resta en oració*)
(*S'ou el plor d'un infant darrera la porta*)

ESCENA II

Els mateixos i JESÚS INFANT

BEN. Sents Ismael? A defora
plora un noi.

ISM. (*Anant-hi*) Qui podrà ésser?
Veiam. Pobret! T'has perdut?
On anaves, nen, tan vespre?

BEN. Ai, que es xiroi i bonic
Va descalç, pobret!

ISM. Entra, entra.

BEN. Plora de fred, va perdut
i no sap tornâ a câ seva.

ELI. Què fa, doncs? Que entri i el foc avivem
que mengi i s'escalfi.

JESÚS (*Entrant*) Bon premi us dó Déu.

ELI. I, on vas, pobret noiet?

JES. M'he perdut per la muntanya.

ELI. Com te dius? Digues: d'on ets?

JES. Del cel és mon pare.—La mare d'Edem.
ELI. I com, doncs, vas per les portes
en aquesta nit tan freda?
Què t'acora? Digues... Busques?
JES. Només cerco torments.
ELI. Què vols que jo et dongui.-Tindràs de favor
menjar, llit i guía,
JES. Més no tindré un cor
ISM. Quin ofici fas, noi xic?
JES. So pastor de mes ovelles.
ELI. I dus els peus sanguejants?
JES. De corre darrera d'elles,
que fugen esquerpes—del meu dolç amor
i les veus no escolten—del seu bon pastor.
ISM. Voldràs del nostre sopar?
JES. Sí Jo soc Pà i Vida eterna...
BEN. Escalfa't, doncs, un xiquet.
JES. Si jo duc foc a la terra
A eix Pa i Vida eterna,—els homes no hi van,
d'amor foc els baixo—i frets ells s'estan.
ELI. Ismael; fes-li un llitet
damunt les pells i la palla.
JES. No, bon vellet. Jo per llit
tinc la terra.
ELI. Si és gebrada.
JES. Sobre ella vaig néixer, - i hi tinc de morir
que en llit més dû encara,—m'espera el morir.
ELI. Misteris són tes paraules
que la meva ment no abasten.
Ets Isaac que torna a viure?
JES. Figura ell mon holocauste.
ELI. Potser ets Tobies?—Josep ets, potser?
JES. Com ell també un dia, - venut haig de ser.
ELI. Ets un àngel? Un profeta?
JES. Mon pare algún día,—qui sóc us dirà,
quan l'esguard no ho vegi,—la fe ja ho veurà.
(Jesús cull dos troncs i els posa a terra en creu)
ELI. Que fas amb aquestes fustes.
JES. Pagar vostre afecte,—pagar vostre amor,

ço que ara ací us deixo,—és tot mon tresor.
La creu és mon signe,—i clau de l'Edém.
Pastors: Déu vos guardi.—Busqueu-me a Betlem.
(Desapareix Jesús deixant-los a tots amb gran perplexitat).

ESCENA III

ELIEZER, ISMAEL *i* BENJAMÍ

ELI. Fills meus—Estem desperts? Quin doll anega
de delícies mon cor? Déu de mos pares.
Déu d'Israel. Al fi es complirà el dia
tan suspirat. Mes ah! una creu que sagna
per llit del Redemptor? Misericòrdia.
Perdó, Senyor; perdó per vostre poble.
(Romanen agenollats a l'entorn de la Creu)

ESCENA IV

Els mateixos i FANUEL, JOSEPÓ I RABADÁ

(Entren pel foro i la foscor els priva de veure el grup)

FAN. Pare, Pare... S'hauran dormit?
JOSE. Què teniu?
FAN. No parlen.
JOSE. No es mouen.
RAB. *(Sempre amb molta mandra).* Són de pedra.
Potser de sal.. com Loth.
FAN. *(Aixecant-los)* Fills... pare.
Què teniu? Què mireu? Vaja, espliqueu-vos.
ELI. Escolteu, oh fills meus; al davant nostre
una visió ha passat esplendorosa,
una visió de Déu. Parlant estavem
del Messies promès, d'on ha de néixer,
si trigarà a venir... quan a la porta
un noiet ha trucat amb plor tendríssim,
roset com un fil d'or, formós com l'auba...

RAB. Potsê era el meu germà.
ISM. Era més maco
i més petit que aquest. *(Per Benjamí).*
RAB. L'heu vist vosaltres? *(a Ism. i Benj.).*
ISM. Anava tot solet i no tenia
qui el recollís.
FAN. Pobret!
ELI. Molt pobre anava
més sense humiliació. Igual que estrelles
brillaven els seus ulls, i en sa front pura
cenyida duia la divina gràcia.
Ses respostes molt breus i misterioses
vessaven celestial obediència.
Res no ha volgut, i ens ha deixat en canvi
la creu que ací veieu, com sagrat símbol;
i convidant-nos a Betlem, de sobte
ha desaparegut...
(pausa. Inspirat). Fills; el Messies
ha nascut i està ja entre nosaltres.
JOSE. Què? El Messies un noi, i encara pobre?
Es que us haveu dormit i ho somniaveu.
ELI. No hem dormit, no, Josep, i sinó, mira
si és de debó la creu que ens ha deixada.
La clau ens ha dit que era de la glòria.
JOSE. Com pot ésser així, si és el suplici
dels esclaus i els malvats, com serà el signe
del Redemptor del món? No sabeu, pare
que ha d'essê un Rei més poderós i savi
i ric que Salomó? Ves quin monarca,
un noi pobret i feble.
ELI. L'Escriptura
mateixa que la glòria ens profetitza
del Messies promès, Josep, ens parla
de la seva humiltat, i quan ens parla
i conta ses victòries, també explica
els seus turments i mort plena d'oprobi.
FAN. Mes quan arribi, pare, pot hom creure
que a nosaltres, pastors senzills i pobres
i a noiets ignorants, primer que als princeps

i doctors del seu temple ha de mostrar-se?
ELI. Fills: els secrets de Déu, inescrutables
sempre han estat i Ell es complau a voltes
en revelar-los als mansuets que l'aimen.
Esperem. Esperem. El temps ja fina
que va marcar Daniel. Betlem el poble
on el Messies desitjat deu néixer.
Fins l'edicte vingut fa poc de Roma
ordenant que a sa antiga pairal casa
tornin les gents per fê el padró pel Céssar,
reuneix a Betlem a la nissaga
dispersa de David, de qui el Messies
com sabeu neixerà. El temps s'acosta.
FAN. Es cert ço que dieu. Si haguessiu vista
aqueix matí la gent que a rúa feta
nava a Betlem. Per tot, quina gentada!
Cada casa un hostal. Tot s'omple i vessa;
els rics ho paguen bé i tothom els busca,
els altres, lloc als seus parents demanen,
altres als seus amics... tothom s'arregla.
Tan sols una parella he vist, que, pobres
per manca de dinê i de casa amiga
no trobaven xopluc. Eren espòs i esposa;
ell, a peu; home fet de negre barba,
de dolç mirar, formosa fesomía;
semblava un patriarca. En el seu rostre
s'hi veia la bondat i saviesa;
duia a la mà el ronsal d'una somera
on hi anava sa esposa. Mai no he vista
en el món altra dona tan formosa,
tan pura, tan dolça i tan perfecta;
angelical somriure en els seus llavis.
En son esguard modèstia encantadora...
Anaven demanant de casa en casa
un reconet tan sols on recollir-se,
i quan sentien els reganys i excuses
amb què els rebien i amb mal dir els treien,
ell els pagava amb un somrís l'injúria,
ella mirava el cel amb faç serena

i eixía dels seus llavis la pregària.
ELI. Oh cors durs i enfollits. Raça perversa.
Ni un moç de pa, ni un reconet tenien
pels pelegrins? Oh, per què no els duies?
FAN. M'ha fet por ser tan lluny; ja m'en venia
cap al bosc altre cop, feta la feina;
més repensant-me i volguent oferir-los
est pobre alberg, me n he tornat enrera;
corro a l'hostal, no els trobo, a tots pregunto,
i ja ningú sap dir-me on són ni on paren.
Per sort encara han sabut dir que es deien
ell Josep de David, ella Maria.
ELI. Què dius, Maria?
I és a Betlem la celestial donzella?
La flor de Nazaret desconeguda
i menyspreada, és en nostra terra?
FAU. La coneixieu vos?
ELI. Oh, no vaig dir-vos
ço que d'ella ens contà la nazarena
que reposà un moment aquí on seus ara?
No heu sentit a parlar ja moltes voltes
de sa virtut i càndida innocència,
i de sa humil bonesa sens exemples?
Correu. fills meus, abrigueu-vos bé, els gaiatos
preneu altra vegada i tots correm-hi,
fem-la venir ací a nostra cabana.
que ens beneeixi a tots i santifiqui
amb sa presència i tot la nostra casa.
RAB. Ja tindré compte jo.
FAN. Pro escolteu, pare;
no repareu que és gairebé impossible
donâ un pas eixa nit gelada i fosca?
JOSE. Comença a caure neu a la muntanya
i és exposat sortir.
RAB. Qui sap qui el troba.
FAN. Qui sap on són.
ISM. I ves on aniriem.
ELI. Teniu raó. Així que l'alba apunti
sortirem a buscar-los. De misteris

és eixa santa nit. Fills meus, passem-la
amb oració i dejuni. *(Moviment de Rabadà)*
El cor em dicta
que el Senyor eixa nit vol·visitar-nos.
Vosaltres, petitets, cap a la palla
a dormir.

RAB. Ben depressa. Ah, i si truquen
jo no obro, sentiu?

BEN. Tu ja t'espantes?

RAB. Oh, jo espantar-me, mai... pro si són lladres
què et sembla què farem?

ISM. Jo fugiria,

RAB. Vols dir amb aquest vent, i amb glaç i gebre?

BEN. I si torna aquell noi que ha vingut....

ISM. Calla! (*espantat*)

RAB. Ja deu ser prop del foc d'altra masia.

BEN. Es bonica la creu.

RAB. I forta, i dura,

ISM. I ja que ho sabeu tot: qui us penseu que era?

BEN. Jo un àngel.

RAB. Capsigrany!

ISM. Què vols dir?

RAB. Tonto.

ISM. Tu no creus res.

RAB. Un àngel! Pro si els àngels
són de fum prim, que de tan prim no es veuen.

FAN. Apa, nois, què espereu? Al llit depressa.

JOSE. El Rabadà no calla mai. Xerraire!

ISM. Bona-nit!

BEN. Bona-nit!

RAB. Apa, ja em renyen.
Veiam si un dia em buscaré un altre amo...
(*Els tres nois marxen a dormir. Els altres resten en actitud d'orar*).

ESCENA V

ELIEZER, FANUEL *i* JOSEPÓ

ELI. Ja és prop de mitja nit; aquesta és l'hora

en què, en mig del silenci, el Senyor parla
clar als seus escollits. Alcem ferventa
nostra oració al Senyor, del cor sortida,
mentres que el món, al fons de les tenebres
dorm sepultat. Fills meus: s'acosta el dia
de ventura i de pau en què les penyes
rajaran llet i mel i una pastora
tindrà el llop i l'anyell, i l'Infant tendre
damunt del basilisc dormirà en calma..
Pro no em sentiu. S'hauran dormit tal volta.
(*Fanuel i Josepó resten dormits*)
Oh si, han treballat tot el sant dia.
Jo pregaré per ells.
(S'agenolla). Oh, Déu: digueu-me
quan es van a complir vostres promeses.
Caigui ja la rosada beneïda,
ploguin ja els nuvols l'esperat Messies,
obri's la terra, i el Salvador surgeixi;
i entre el cel i la terra prompte llui
l'arc esplendent de l'aliança eterna.
D'allà d'enllà m'apar veure entre ombres
un altre paradís ple de delicies
pels fills d'Adan. La Creu s'alça en son centre.
Oh signe sant de redempció... t'adoro...
(Eliezer s'adorm. L'escena va omplint-se de llum la qual va eixint d'on hi ha la creu. S'ou una gran canturia d'àngels).

MÚSICA N.º 1.—La Bona Nova

Glòria a Déu a les altures,
a la terra pau als homes
de bona voluntat.

(Eliezer es desperta astorat)

Eli. Oh Déu, què sento? Què és eix cant de glòria
que així ompla ma llar, els cels, la terra tota?
Es que haurà nascut ja de Jedea
el Sant Llibertador? Fills, desperteu-vos,

no sentiu com us criden chors d'arcàngels?
FAN. (*Desensonyant-se)* Oh gran Déu! quina llum! Sembla de | dia.
ELI. Dêu s'acosta, fills meus; qui sa grandesa
resistir pot?
JOSE. Ai, pare; com tremolo.
FAN. Per què la veu de Déu així ens espanta?
ELI. Coratge, fills aimats.
FAN. i JOSE. Oh, Senyor.
ELI. Un àngel!
(Als crits apareixen Ismael i Benjamí pel lloc on havien sortit, i simultàniament apareix l'Angel Sant Gabriel. Tots cauen agenollats amb grans mostres d'admiració. Quadro).

ESCENA VI

Els mateixos i SANT GABRIEL, ISMAEL *i* BENJAMÍ

ANGEL S. GABRIEL.—«No temeu; heu's aquí que us anuncío una bona nova, que serà de gran goig per a tot el poble; que avui és nascut per a vosaltres, en la ciutat de David, un Salvador qui és el Crist Senyor. Aquest és per a vosaltres el senyal; trobareu l'Infant faixat amb bolquers i posat en un pessebre». (*Lluc 2, 8-20).*

Aneu-hi, pastors;
dels nostres amors
feu-li presentalla.
Aneu lo a adorar
que ha nat per salvar
tot l'humà llinatge.

El que és Rei del món
ni menys sap a on
reclinar la testa.
Canteu, rabadans;
aneu-hi, germans.
Betlem us espera. *(Desapàreix nimbat de llum).*

ESCENA VII

Els mateixos menys l' ANGEL

ELI. Angel consolador; què ens anuncíes,
que el Salvador ha nascut?
FAN. Res hem de temer.
Ell ho ha dit.
BEN. Avi!
ISM. Pare!

ESCENA VIII

Els mateixos i RABADÁ *(amb la gran mandra que arrocega diu)*

RAB. Qui em crida?...
ELI. A Betlem!
RAB Ara hi corro. (*amb recança*)
ELI. Ens hi convida
ara un àngel, abans visió divina.
Fills meus; ja ha nascut el que esperavem.
Llibertador Messies! Quina joia!
Ja el podrem veure. Oh, jo et beneieixo
Déu de mos pares, puix me dons la gràcia
que a cap dels patriarques concedires.
Junt amb ma humil ofrena, jo ma vida
t'ofereixo de grat. Ja res anhelo.
ISM. Avi, avi; que és això?
JOSE. No heu vist? Un àngel.
FAN. Agafeu els sarrons.
ISM. Jo m'adormia i musiques dolces, dolces, dolces
he sentit, i una llum...
RAB. (*Sornaguer*) Potser es cala foc al bosc.
FAN. *(A Josepó)* Que no el sents?
JOSE. Sempre és el tonto!
RAB. Ja em renya altra vegada...
BENJ. Jo somniava
que aquell noiet venia dalt d'un nuvol
més bonic, més bonic!

ELI. Aquell noi era
Jesús el Salvador. Heu sentit l'àngel?
Correm ara a Betlem. Deu-me el meu bàcul.
Formatges agafeu. Pells per abrigar-lo.
Portem-li el bo i millor de nostra casa.
FAN. Sí; pel fred una pell.
JOSE. Jo vull portar-li
tots els diners que arreconats tenia.
ISM. Que no vindrem nosaltres?
ELI. Bona fora!
BENJ. Jo també?
ELI. Tots.
RAB. Si, prou; jo ara hi corro.
ISM. Pare; m'hi deixareu portâ una cosa?
FAN. Què?
ISM. El meu anyellet blanc que tant estimo.
ELI. Gràcies, Déu meu, que tan bon cor vau dar li.
FAN. Si; i té, un petó.
ELI. I l'avi una abraçada.
(BENJAMI, *plora, veient-t'ho)*
JOSE. Què tens tu, Benjami?
FAN. Què tens, que plores?
BENJ. Es que no hi puc dur res. Per xò rondino.
ELI. Si, mira; porti els teus esclopets nous.
BENJ. *(content)* Si?
FAN. Si, fill, cuita.
Fica'ls als sarrons i tots en marxa.
JOSE. Ja estic a punt. I, digues: que li portes
tu, Rabadà?
RAB. Oh, jo haig de tenir compte.
JOSE. Ja et vols quedâ a dormir? Quin gata maula!
Es dir que només tu no vols conèixer
el Messies que el món tant anys espera?
RAB. Ja hi aniré una festa.
JOSE. I quina escusa!
FAN. Què és això? A Betlem tots!
RAB. Si, ara hi corro!
ELI. Oh gran Dêu; a ta veu, la nit, quin canvi!
la fosca ha tornat llum; en les arbredes

canten els rossinyols com a trenc d'auba;
dalt del cel l'estelada brilla tota,
fon la glaçada i tot l'espai perfuma.
Oh, Déu; gran ês ton poder, gran és ta glòria!

FAN. Estem ja tots? Doncs a Betlem.

JOSE. Volem-hi!

TOTS MENYS RABADÁ. A Betlem!

ELI. El Messies ens espera!
No tardem més.

RAB. (*Malhumorat*) Demà em busco un altre amo!

ELI. Anem. Deixem les portes ben obertes.
(*a* FANUEL) Abranda el foc amb una teia encesa
i tots enllà, fills meus. Ismael, canta;
cantem tots plens de joia i d'alegria. (*Van sortint cantant*)

MUSICA N.º 2 —ANEM A BETLEM!

Anem a Betlem
a veure el Messies;
anem a Betlem
i l'adorarem

(RABADÁ *romanseja i es queda sol. Poc a poc arranja una mantota en un recó prop del foc i es disposa a dormir. Mentrestant va parodiant el ritme i tonada de la cançó que ve sentint-se ja un xic lluny:)*

RAB. Aneu a Betlem
a veure el Messies;
jo em quedo a dormir
fins que es faci dia.

(*I s'ajeu a dormir*) (*Ara s'ou cantar des del públic;*)

MUSICA N.º 3.— EL RABADÁ JOANET

CHOR No t'adormis, Joanet;
lleva't, au, fora del llit,
que ha nascut aquesta nit

de Maria el Jesuset.
RAB. *(mig adormit)* Fa massa fred.
CHOR Posa't les calces de llana
i la samarra de pell,
posa't la caputxa blanca
i el barret fins al clatell.
RAB. Massa fa vell. etc.

TELÓ POC A POC

FI DE L'ACTE PRIMER

ACTE SEGON

II - EL RABADÁ JOANET

Una selva. Neu. Congestes als cims. Matí d'hivern.

ESCENA PRIMERA

(RABADÁ *que apareix mig recolzat en un relleix de muntanya, s'aixeca poc a poc desensopint-se mandrosament)*

RAB.

Ves si amb aquest fred que fa
i amb tan munt de neu glaçada
faré aquesta caminada,
a Betlem. Ca, ca, ca, ca!
Que hi vagi l'avi xaruc
amb en Josep rondinaire
i els xavals. No; jo no puc
no em prova el caminar gaire! *(Un temps)*
I després, què li daria
a un infant un Rabadà?
Mató? un formatge? pa?
si és tan xic no en menjaria!
Llenya tendra? pinetons?
branquetes de galzerans?
unes aumostes d'aglans?
Mel? Cireretes? Moltons?
Res, paraula. Jo no faig
aquesta llarga jornada *(Resolt)*
No hi vaig, vaja. Que no hi vaig
i em quedo a seure. *(Busca dins el sarró)*
¡Negada! *(No hi troba res)*
Ara m'he deixat el pa

al sarró vell que tenia
i em cal, si ho vull, retornar
altre cop a la masia. *(Un temps)*
I si per cas me n'hi anés
i ben d'amagat hi entrava?
Amb menys d'un tres i no res
tindria pa i vi. Pujava
d'un salt a dalt del trespol
i hi trobaria formatge... (*Preocupat*)
Val la pena fê un viatge
per donâ al ventre consol!
Que faré? Hi retorno? Hi vaig?
Si, si. No, que si els trobava
del rebuf que l'amo em dava
se'm faria al ventre empaig.
Em diria; — Rabadà.
per què a Betlem no venies,
que no estimes el Messies?
que no el vols anâ a adorar?
M'atiparia a reganys,
a preguntes i a cançons
i al menys tindriem raons
per una dotzena d'anys.

(*Decidit*)

El millô es cercâ altra casa,
altres aires i altres terres;
ja estic tip d'aquestes serres
i de camell a la brasa;
tip de xerricâ en porró
i de tocâ el flabiol,
tip de veure sortir el sol
i de dormî en un recò;
tip de bullir calderades
per porcells i garrinets,
i de corre amb els peus freds
i rebre calamarsades.
Tip de cingles i carenes,
de saltar rius i torrents,
de passar trenta mil penes

vigilant els xais a cents;
que ara plou i que ara neva,
que ara: — Rabadà, a munyir.
Que fa aquest ximple. no es lleva?
toca-son ¡què tant dormir!—
I apa, càlsa't l'espardenya
i enfila aquest mons de Déu;
grimpa un puix, grimpa una penya
i trepitja glaç i neu;
vigila bé el gos de tura
o bé el marrà entossunit,
i corra com una fura,
i salta com un cabrit;
i ja al pla, quan ve la febre
de la gana a flor de dent,
la neu, el glaç i la gebre
és el que hi ha més calent.
Llavors compta les estrelles
o contempla el curs del sol,
o bé empaita les ovelles
o refila el flabiol.
Després vé una mal tempsada
i, ai Dêu meu, quin ploure a doll!
travessa la torrentada
amb aigua fins a genoll.
Més tard, quan al mas arribes
fet un enze de cansat:
– Que buscaves nius de grives
que vens tan emparracat? (*Un temps*)
Quin ofici! malviatge!
el deixo aquí en un recó
i en cercaré un de millor... (*Content*)
Ja se quin; patge. Esser patge
d'un gran rei. Portâ una espasa,
portâ un mantetl, cenyidet,
bon calçat, airòs barret,
i tenî un palau per casa,
i en lloc d'anâ així rapat,
i amb grenyes davant dels ulls,

blondes de cabells i rulls
més rossos que el blat segat.
De bon grat que marcaria
ací quatre punts de dansa
si ésser patge com voldria
jo abastés per una nansa,
i, talment com un perol
s'agarra per dû als garrins,
hi trobes ficat a dins
el rei que el Rabadà vol.

(*Apareix un gran perol. S'ou cantar a dins*)

MUSICA N.º 4 —La Temptació

Chor (*dins*) Aboca el cap al brancal,
Rabadà de la masia,
i veuràs el teu senyor
vestit d'or i pedreria.

(*El* Rabadá, *astorat, no sap donar-se bon compte de ço què li passa).*

Una veu Du cenyida espasa d'or,
du mantell de seda fina;
les pedres del seu palau
són carbuncles i ametistes,
i a la taula, en lloc de pa,
menja platí per tot dia.

Altra veu Si vols ésser patge seu,
què més el gran rei voldria;
només et cal refilar
amb aqueixa canya xica,
o dir-li si o dir-li no
amb la teva veu tan prima.

Tots Aboca el cap al brancal,
Rabadà de la masia,
enfila't bé nansa amunt
i ves si et plau el que mires.

(Rabadá *es decideix enfilar-se a la nansa del perol i mirant a baix diu:)*

Rab. Oh quines meravelles! Quin reialme!

quin jardí més bonic! Quin tou de flors!
Per què torbeu així la meva calma
si no han d'ésser per mi tals formosors?
(*Plora entristit*)

ESCENA II

El mateix i NATHAM, *princep del Mal, que apareix de dins el perol.*

NAT. No ploris, Rabadà. Jo he escoltada
la teva tirallonga de gemecs;
ja se els teus planys com sap la cugullada
dels seus petits l'hora d'ompli'ls els becs.
Jo se els teus mals-de-cap i malestrugues
com sap un aligot on hi ha un cabrit;
se el què vols, el què penses i remugues
que per mi res profund no hi ha escondit.
Puc sadollar el teu cor com la riera
sadolla camps i horts assedegats;
i talment com tu feles dalt de l'era
daurant-la el mes de juny amb l'or dels blats,
jo puc omplir-te'n, veus?
(*Li mostra una bossa plena de monedes*)
Vulgues servir-me;
seràs un patge més, bon Rabadà.
RAB. Què hauré de fer, senyor?
NAT. Ben poc. Seguir-me.
RAB. Si és per nâ a Betlem no hi vull anâ.
NAT. Fas bé. Deixa que hi vagin quatre velles,
quatre jaios desfets, quatre esguerrats;
tu ets jove, i pots heure les estrelles
estant-te com qui diu braços plegats.
RAB. Es que jo ja he fugit de la masia
cansat del ploricó del pastor vell;
em feien treballar més que volia,
i em daven per entrant gep de camell.
Cada matí, a l'hora que el gall canta,
que és l'hora més plaenta de dormir

em feien aixecar, perquè era tanta
l'amistat de l'orella i el coixí
que m'hauria passat tota la vida
amb l'orella apretada al coixinet;
i, ja ho sabeu, senyor. ¿Oi que convida
passar així les hores de més fred?

NAT. Amb mi tota la gent del meu reialme
saben l'encís del jeure i del dormî,
saben la placidesa de la calma,
i saben els secrets que té el coixí.
Pel treball i per moure's passa pena
fadiga l'home i li deforma el cos,
perxò mos subdits porten a l'esquena
un regle per no rompre's mai cap os.

RAB. Ja em plau aqueixa mida tan ben presa.

NAT. Si farem fira o no, ara ho veurem;
t'agrada o no t'agrada la peresa?

RAB. Potser gràcies a ella ara ens veiem,
perquè, quan l'avi ha dit:—Tenim Messies
i a Betlem ha nascut, nem-lo a adorâ,—
jo vaig pensar, per caminar tres dies,
en lloc d'anâ a Betlem, ves a provar
si trobes un bon rei per fer de patge,
tu el serviràs més bé o més malament,
ell manarà cridant, prò ¡malviatge!
al fi de quan voldràs et dirà *amen*.

NAT. Ou-me bé, pastoret; llogo des d'ara
el teu enginy i el teu graciós parlâ.

RAB. I què he de fer?

NAT. Rentar-te bé la cara,
primer de tot, a aquella font d'allà. *(Li senyala)*
Del cim de tot de la més alta serra
baixa una aigua que té molta virtut;
et fiques al bassiol de peus a terra
i rasca fins que et marxi tot l'engrut;
després podràs seguír ma companyia,
correrem monts i plans, veurem ciutats,
pujarem cel amunt on es congria
el tro, el llamp, el vent, les tempestats;

baixarem al pregon dels hemisferis
i veuras mon reialme sense fi,
sabràs com es capbussen els imperis
i perque el taberner tira aigua al vi;
sabràs el goig del mal i el goig de viure,
sabràs les malvestats d'arreu del mon,
sabràs plorar fingint, i sabràs riure
engegant les virtuts qui sap a on.
Vindran a tu els diners com l'aigua corre
cingles avall buscant el seu nivell,
i podràs alçâ amb ells tan alta torre,
i podràs bastî amb ells tan alt castell,
que serà el teu poder inmarcessible,
i serà el teu influx tan poderós,
que per tu jamai res serà impossible
i amb llangonices fermaràs el gos.

RAB. Senyor! senyor! ¡que pobles m'anomenes!
d'anants i de vinents n'has dit un feix;
vols dir que per fugir de dols i penes
no hi perdré fent el canvi, tanmateix?

NAT. Que dubtes, Rabadà?

RAB. No, no dubtava,
sentia el cansament a flor de pell.

NAT. Un ruc com tu hi havia que suava
només veient la càrrega.

RAB. Ho sé. A l'Urgell;
però sense soroll i rebombori
jo us diria, senyor, que per ser ric,
no cal aquests trasbals i aquest desori,
ni aquest treball tan dur i aquest fatic.

NAT. (*Molt enfadat*) ¡Perversa criatura esmirriada!
Vés a la font; t'ho mano, ho sents? Au, vés;
doblega d'una volta l'espinada
i ço que ha de venî ho sabràs després.

(RABADÁ, *espantat decideix dirigir-se on hi ha la font. S'hi submergeix i queda vestit de patge. Mentres tant, s'ou cantar dins el perol:*)

MUSICA N.º 5.—BONA L'HAS FETA!

CHOR Bona l'has feta, bon Rabadà!
Quina feinada se't girarà!
Si seràs patge, si no ho seràs
prou que ho veuràs.
(RABADÁ *avança, vestit de patge, admirat*)
Ai, Rabadà, quin rumbejar!
Mireu quin trajo i quin capell.
Brodats d'or fi, bonic serrell.
Ai, Rabadà quin rumbejar!
Tru i-la-rà
Si seràs patge, si no ho seràs
ja ho trobaràs.

(RABADÁ *avança majestuosament fins on hi ha* NATHAM *i retent-li homenatge, diu amb gran distinció:)*

RAB. Senyor; servidor vostre;
maneu-me el que volgueu.

NAT. Gentil com ara et miro
ets patge de gran preu.
Tindràs bona soldada
si em saps servir ben bé.

RAB. Maneu, senyor digueu-me,
per vos ço què dec fer.

NAT. Primer cercar companya.

RAB. Fidel em serà el cà

NAT. Coneixes cap princesa?

RAB. Senyor... però, es que n'hi hà?

NAT. A mils. Et cal cercar-la
que sigui del teu braç
i dins del meu reialme
segur la trobaras.

RAB. Ja es feina compromesa
aquesta que em maneu,
prô, en fi, senyor, seguir-vos
es mon desig. Digueu.

NAT. D'ahir, ja nit entrada,
—ho saps tant bé com jo,—

un angel d'ales blanques
no para la cançó.
Visita les masies
afraus i llogarrets,
i treu de pollaguera
sagals i pastorets.
Es diu que ací a Judea
ha nat Déu d'Israel,
i mils van a adorar-lo
creient-lo rei del cel.
Mos subdits ja han rebudes
les ordres de combat.
pastors que a Betlem vagin
d'occir-los he manat.
Per serres i planures,
per valls i per torrents,
si forques no hi arriben
hi arribaran les dents.
Servents, criats i patges
lleials em serviran;
la paga serà un regne
més que aquest regne gran.
A aquells que Betlem cerquin
ens cal tancâ el camí,
que honors que a l'Infant donguin
fan falta a tu i a mi.
A ells, servent ¡no temis!
segueix i fes com jo,
occeix, mata, destrossa.

(Els servents de NATHAM *ataquen un motiu de la canço anterior)*

RAB. Tinc rampa i tremolor.
NAT. Ho sents? Els meus ja canten
la gloria del combat
RAB. Em sembla que s'engresquen
senyor, massa aviat.
NAT. Tota una perolada
de patges i criats
netejen espingardes

i claus i forrellats;
fan llustre a les calderes
i els garfis fan lluents,
i amb moles, malls i encluses
es fan punta a les dents.

RAB. I em cal per xò companya?
No veig que vingui al cas!

NAT. A dins del meu reialme
de dubtes sortiràs.

(Ara NATHAM *li allarga la mà per aju-dai-lo a pujar al perol)*

Allarga-t una mica.

RAB. La mà m'heu embrutat.

NAT. Agafa-t fort no temis

(RABADÁ *s'adona que té les mans embrutades pel seu contacte amb el Príncep)*

RAB. M'heu tot enmascarat
i si una princeseta
s'enamorés de mi...

NAT. A aquella font mateixa
te'n pots anâ a esbaudir,
prô abans, vull que el meu regne
coneguis pam a pam.

RAB. Jo més m'estimaria
un bitxo amb ensiam.

NAT. Complaure puc ta gola
amb els menjars més fins.

RAB. Tinc por que em donaríeu
brou d'os amb escorpins,
i no es pas bona menja
pel fred que eix matí fa.

NAT. Si vull puc escalfar-te.
amb lava de volcà.

RAB. Doncs, au, passem-ne via
que per servî us estic.

(Al fi, RABADÁ *es decideix a pujar a la nança del perol.)*

NAT. Més que el teu rei, des d'ara
en mi tens un amic.

RAB. *(Mirant dins el perol)* Les flors son calcigades,
ja no les veig enlloc.

NAT. N'han fet poms per la taula.
RAB. Baixem

(NATHAM *puja d'una gran gambada dalt del perol i posant-se cama ací, cama allà, diu amb gran fatxenderia als de dins)*

NAT. Lleials; feu lloc!

Féu lloc, sentiu? Rebeu-lo amb gran gatzara;
canteu, balleu, fins que jo us digui prou.
Es tendre i tou; és com de mel la cara
i té els ulls de color de rovell d'ou

De Rabadà d'un mas, mon patge es ara,
lleuger és com l'isard, mansuet com bou;
ja no el coneixeria ni sa mare
amb aquest trajo vell forrat de nou.

Rostiu a l'ast set elefants del Congo,
adobeu-los amb brou de barrets *hongo*,
desempedreu set pams de bons intents,

i celebreu el goig de sa arribada
menjant sense parar la calderada
fins que us caiguin de tips caixals i dents.

(NATHAM *aixeca d'un braçat a* RABADÁ *i el submergeix perol endins mentres s'ou cantar:)*

MUSICA N.º 6.—EL FESTÍ DE NATHAM

¡Oí - oí!
cantem, ballem
mengem bevem,
¡Oí - oí!
sacs de verí, llengües de foc,
nem-lo a rostî
poquet a poc.

¡Quin tast-a l'ast
tan tendre i tou-el patge nou!
Enforquillem!
Destralejem!

¡Oí - oí!
manxa, manxaire
tiberi així-no passa gaire
Au, llenyataire
nem-lo a rostî,—cames enlaire!

Garfis bullents—plors i laments
de renegaire
faran el brou del patge nou
abans de gaire.

¡Oí - oí!
Enlaire! Enlaire!
(Ara Natham *i* Rabadá *han desaparegut perol endins)*

CORTINA

QUADRO III. — L'ovelleta perduda

Bosc curt, a ple sol

ESCENA III

Ismael *i* Benjami. (*Aquest travessa l'escena de pressa seguit d'*Ismael *que porta més calma.*)

Ism. No corris tant, Benjamí
que les cames em fan figa.
Benj. Ui! que et canses aviat!
vaja uns rems!
Ism. Si, ja pots dir-ho.
Saps què? Sentem-nos ací,
i reposem una mica,
Benj. (*Resignat*) Sentem-nos ja que així ho vols.
Ism. Ja vindrà la comitiva.
(*S'asseuen i es posen a contemplar el paisatge*)
Benj. No trobes que és ben bonic

aquest camí que s'enfila?
Passada la vall d'Hebron
ja ve Betlem de seguida.
ISM. Oh, ve Betlem! ve Betlem!
tu ho dius, però ningú ho creuria.
Jo veig que anem caminant
i que mai més hom hi arriba.
BENJ. La plana de Rafaím
ací ben aprop s'albira,
si la passem eix matí
hem guanyada la partida
i amb una pitrada més
Betlem ja serà a la vista, *(Un temps)*
ISM. Com trobarem Déu, Infant?
que et sembla, com l'imagines?
BENJ. Acotxat dins bressol d'or
amb bolquers de seda fina,
i posat dins d'un palau
fet de jaspis i amatistes.
Un rei com l'avi ens ha dit
i com l'angel anuncià,
si és, com crec, el Rei del món
la seva llar serà rica.
ISM. Ca! si l'àngel crec que ha dit
que era dins d'una establia,
i amb una mula i un bou
per a fer-li companyia.
BENJ. Bé, si, l'àngel prou que ho diu
però...
ISM. No ho creus?
BENJ. Home, diria
que potser no ho sap prou bé.
ISM, Un àngel no diu mentides.
BENJ. Prou que aviat ho sabrem
ISM. Aviat, si, de seguida, *(desconfiat)*
només allargant la mà
ja ho toquem ¡ves qui ho diria!
BENJ. Cal paciència i esperar
ISM. I caminar quatre dies...

i creu-me que estic cansat
i amb una gana tan viva,
que ja em menjaria el bou
que hi ha dins de l'establia.

BENJ. Doncs, jo no. Saps que? Petons.
només petons jo li faria!

ISM. A qui al bou?

BENJ. No, al Jesuset,
i creu que me'l manjaria.

ISM. Això no es diu; és pecat.
Ai, si l'avi això sentia!

BENJ. Ho és més volguê a l'Infantó
pendrer-li la companyia
menjan-te el bou... i després
qui al Noiet escalfaria?

ISM. Jo mateix, jo. Si, senyor.
No saps com? Cosa senzilla;
posant-me jo en lloc del bou
i amb l'alè fê així... (*Acció amb la boca*)

BENJ. Seria
més estimat de l'Infant
ço que jo a l'Infant faria:
li cantaria cançons,
ball-manetes li faría,
tocaria el flabiol
i els àngels ho sentirien
i vindrien a milers
que els hi plau molt la musìca'
i es segur que el Jesuset
somrient s'adormiria.

ISM. I que més? (*Amb molt d'interés*)

BENJ. Llavors... ja ho sê:
flors d'allà a prop culliria
i li faria un pomell
de murtra i de sajolida;
i amb floretes d'atmetller
i branques de terebinte,
li guarniria un coixí
que seria cosa fina,

Aleshores, Déu Infant
el cap hi reclinaria
i a poc, al volt del coixí
sortirien perles fines;
les perles anant creixent
estrelles esdevindrien
i farien tanta llum
i tanta clarô estendrien,
que els pastors tots admirats
creurien que neix el dia,
que l'alba ha sortit de nou
sense nit, sense celístia
i es dirien ells amb ells:
—Quina llum més forta i viva,
mai això no haviem vist,
quina cosa més bonica!
un sol a dalt l'horitzó
i allà una altra que irradia
una llum més esplendent
a l'indret de l'establia.—

ISM. I d'aquests dos sols que dius
quin més fort resplendiria?

BENJ. El de la fornal d'Amor
que del bressol sortiria;
el que hauriem avivat
amb les cançons i musiques
de pastors i d'angelets
mentres Jesús s'adormia.

ISM, Bé triguem prou veure això
tan bonic que ara tu expliques!

BENJ. Abans de gaire ho veurem.

ISM. Falta caminâ una mica.

BENJ. Només, només per l'amor
tal joia serà acomplida.

ISM. Déu ho fassi i l'àngel bo!
que és lluny encara aquest dia!
Ves perqué una cosa així
no pot ésser de seguida,
i en lloc de caminar tant

veure-ho damunt d eixa cima, *(Un temps.)*
Ah, tu, escolta; el sol que dius
també a la nit cremaria?

BEN. Jo crec que essent sol d'Amor
mai, mai, mai pot extingir-se.

ISM. Ai, com em fas rodâ el cap
amb tot això que m'expliques!

BEN. Doncs tot plegat no pot ser
una cosa més senzilla.

ISM. Tu li trobes?

BEN. Clar que sí!

ISM. Doncs jo no. Fa una malícia! *(Música dins.)*

BEN. No sents?

ISM. Què?

BEN. Tampoc sents res?

ISM. Ui. .! com canten i refilen...

BEN. Apa, doncs, fem via enllà *(Disposant-se a continuar*
camina, Ismael. *[camí.)*

ISM. Camina...
tu ja ho dius. Camina tu.
Jo no em moc si no m'estiren.

(Benjamí es disposa a seguir endavant. L'altre resta assegut.)

ESCENA IV

Els mateixos i ELIEZER, FANUEL I ALTRES PASTORS

(Van entrant i en actitud de continuar el camí que hom suposa van a Betlem.)

MÚSICA n.º 7. - EL BON PASTOR.

UN PASTOR. El pastor de les estrelles
que les guia com ovelles
pel jardí del firmament,
a la terra avui es muda
per una ovella perduda
que estima amorosament.

TOTS. Es el Bon Pastor:
per ses ovelletes
viurà d'amoretes;
és el Bon Pastor:
per ses ovelletes
morirà d'amor. *(Verdaguer.)*

ELIEZER. *(A* ISM. *i a* BENJAMÍ:*)*
Camineu massa endavant
i us aparteu de nosaltres.
FANUEL. Us vull ací al meu costat,
no ho vull dir cap més vegada.
ISM. Es que parlavem ambdós
de coses molt enlairades.
Del sol, oi? *(A Benjamí.)*
JOSEP. Es clar, fent fred
només de parlâ·n ja escalfa.
BEN. No; si dèiem d'altre sol
coses que jo m'he empescades.
ISM. Més boniques!
BEN. Ui, molt més
del que mai pogueu persar-vos.
ISM. Va. . digueu-m'ho!
ELI Pel camí
que ja és tard, i tenim ànsia
per la sort del Rabadà.
ISM. Perquè marxava de casa.
FAN. Li tocarà penedir-se
cada dia set vegades.
ISM. I on deu ésser?
JOSEPÓ. Ben segur
que és perdut per la muntanya.
ISM. Pobre Rabadá atrevit!
pobre ovella esgarriada!
Tossut no volgué escoltar
l'avi xaruc; i té, ara
ens posa brins de tristor
a la nostra joia santa.
A cada tomb de camí

em sembla que he de trobar-lo
mort de fred i, espellifat,
i el que és més de doldre, amb gana.

ISM. Prou sabia ben rebé
on guardavem el formatge,
i on teníem els matons,
les nous i les avellanes.

JOSEP. No el planyeu, no, En Joanet,

ELI. A ell més que no a cap altre.

BEN. Per mandra d'anâ a Betlem
fê aquesta tarambanada!

ELI. Tan que l'estimavem tots!

FAN. Bé, no ens posem tristos ara;
que en un matí tan brillant
i amb tants ocells com hi canten,
amb tants arbres que hi ha en flor
i amb aquest perfum que embaumen
puigs i planes i pujols,
i els camins i les marjades,
no ens cal pas estar tristois,
sinó alegres.

ELI. Apa, apa,
que falta fer molt camí
i ara el fred no apreta gaire.

BEN. Renoi, l'avi; quin dalit!

ISM. Doncs a mi els rems se m'encallen
i baixet m'han dit: au, seu
i jo els crec fa estona llarga.

ELI. Ens caldrà mirar ben bé
els afraus i fondalades,
no fos cas que hagués caigut,
pobre Joanet!

JOSEP. Quin maula!
Tenia fums d'home gran,
volia buscar un altre amo.

FAN. Potser ja serveix al Rei
d'Alexandria o d'Aràbia.

BEN. I aquesta terra és molt lluny?

FAN. Ui... enllà d'aquestes planes.

JOSEP. A l'altra part de la mar.
FAN. I d'aquestes grans muntanyes.
BEN. Oh, doncs així no té temps
perquè gastava gran calma,
ISM. Quan anava a treure els bous
o bé a pasturar les vaques,
a cada tomb de camí
s'assentava, i amb catxassa
mirava on bufava el vent,
treia el flabiol de canya
i buscant bé pel sarró
es posava a fer pà i trago.
ELI. Vaja, prou. Fem via enllà,
no és hora de fê el xerraire;
busques defectes a tots
i deixes els teus de banda.
FAN. Ens cal arribar dejorn
i el sol, mireu.
ISM. Ui! com gamba!
JOSEP. Apa, apa!
ELI. Seguim camí.
FAN. En marxa tots.
JOSEP. Si, en marxa.
ELI. Reprenem nostres cançons.
Au, pastor, canta tu, ara.
Tots et seguirem contents
si ens recordes la tonada.

MÚSICA n.º 7 bis, - EL BON PASTOR (2.ª part)

UN PASTOR. «L'ovella, és l'humà llinatge,
la cercarà en tot paratge,
per la serra i per el pla;
si la troba a mort damnada,
per salvar sa tan amada
fins la vida donarà.

TOTS. Es el Bon Pastor:
per ses ovelletes
viurà d'amoretes;

és el Bon Pastor:
per ses ovelletes
morirà d'amor.»

(La colla de pastors va marxant sense parar esment que deixa a ISMAEL *rerassegat.)*

ESCENA V

ISMAEL *sol*

ISM. Marxen. Bé, Faré beguda
i els atraparé aviat
(Busca pel sarró i treu un xic de minestra.)
Amb sols una correguda
ben tost els hauré atrapat. *(Un temps.)*
Bon formatge. Pà de xeixa
i un vinet que fa enternir;
no és una cosa mateixa
caminâ o bé seure ací.
Es clar que el temps no convida
i ja m'enrampo de fret,
prô, tan mateix, el galet
endolceix força la vida. *(Acaricia la botella.)*
Fê amb la boca, així, una O,
mirâ el cel blau o la lluna,
i sentî al coll una engruna
només, d'aquest vi tan bo. *(Beu un xic.)*
Després, quan ja ho has mirat,
com que en els ulls a vegades
hi tenim fardes, posades
per la pols que fa el remat,
per remirar-ho millor
i l'esguard fitâ amatent,
cal immediatament
tornar a refer la O. *(I torna a beure una mica més.)*
I ja hom veu més primfilat
tot allò que hom pretenia; *(I va senyalant.)*
un isart, una masia,
més al cim un camp nevat,

més avall un torterol
de fum d'uns quants formiguers... (*Fixant la vista.*)
Hola! i això altre que és?
I tots són fora. Estic sol! (*S'aixeca espantat.*)
M'agafa basarda i por,
que no és pas cosa mateixa...
Què és aquella resplendor?
Quina manera de créixer!
Oh i que no puc pas marxar;
tinc les cames com clavades
i terra endins ensorrades
que ni una passa puc dar...
I què faré ara jo
si no puc seguî el camí?
Ai, Senyor! Pobre de mí!
Almenys amb un xerric fi
pogués tornâ a fer la O...!

(*Llença la botella. No hi ha vi. Queda pal-plantat en mig de l'escena, provant, inútilment, de fugir.*

Al lluny s'ou el cant dels pastors, que va perdent-se.)

TELÓ

FI DE L'ACTE SEGON

ACTE TERCER

IV - El Bon Pastor

El mateix decorat de l'acte segon

ESCENA PRIMERA

Ismael *sol*

(Continua en la mateixa posició de l'acte anterior, i encara mira espantat el mateix indret.)

Ism. Mireu que en sóc de poruc!
Què fa? S'atura? S'atança?
Ai, que decidit avança...
Si pogués fugir...
(Ho torna a provar.) No puc.
De lluny una llum molt viva
el va seguint poc a poc;
ara canvia de lloc.
Ai, que vé! Ai, que ja arriba!
Ai, que ja el toco amb la mà!
Si, si, cap aquí camina.
Ai, manoi! El Rabadà!
Joanet, Rabadà; vina!
(*Apareix el* Rabadá, *brut, cansat. Va vestit com abans de l'aparició de* Natham.)

ESCENA II

Rabadá *i* Ismael

Rabadá. *(Content de retrobar Ismael.)*

Ai, Ismael; al fi puc retrobar-vos.
On és Eliezer? On és ton pare?
ISM. Ai, Rabadà Ioanet, quina alegria!
Tant com t'havem cercat...
RAB. Obra'm els braços
i estrenya'm fort, ben fort.
ISM. Diga'm, on eres?
RAB. No ho sé, no ho sé. Mala reïra, calla!
Tinc por que si ho sabessis ploraries.
Jo mateix em daria vergassades
pel mal pas que he donat per culpa meva!
ISM Un mal pas? I per què no me l'expliques?
RAB. Perquè la pell se'm torna de gallina
recordant-ho només.
IRM. M'espantes.
BAB. Toca!
no trobes que és calent? Ja ho veuràs; bufa;
tot jo seré guspires.
ISM. *(El toca amb molta por.)* No; no em cremo.
Estàs gelat com jo mateix. Tremoles.
RAB. De por, Ismael, de por.
FANUEL. (*Des de dins cridant:*) Ismael, vina.
ISM. El pare em crida, no sents? Anem, correm-hi,
RAB. Em voldreu en la vostra companyia?
FAN. *(Dins.)* Què esperes regasser?
ISM, Ho sents? Ja hi torna.
Anem. M'explicaràs aquests temperis
i seguiràs amb tots la nostra ruta.
RAB. Es que ja no puc més.
ISM. Doncs, au reposa,
jo corraré a portar la bona nova
i et vindrem a cercar, Veuràs, espera.
(*Ismael marxa corrent cap a l'indret on han sortit els altres pastors en l'acte anterior.*
RAB. *(Diu agenollat:)*
Quí m'ha donat, Senyor, aquest coratge
que hem fa així retrobar els meus amors?

ESCENA III

El mateix i JESÚS INFANT

(*Apareix vestit de «Bon Pastor», auriolat de llum, seguint a* RABADÁ.)

JESÚS. Jo que cerco l'ovella en tot paratge
i donaré la vida
per unir en un cor a tots els cors.
RAB. (*Meravellat.*) Oh, Bon Pastor, si així vetlleu mos passos,
com podré jo pagar-vos tal favor?
JES. T'esperen els companys oberts els braços;
ves, corra a juntar-t'hi.
Per paga vull només el teu amor.
RAB. (*Resolt.*) I digueu-me, vostra pleta
no ha menester Rabadà?
JES. En el Regne del meu Pare
hi tens lloc de majoral.

(*Jesús desapareix per la part oposada d'on ha fet mutis* ISMAEL. RABADÁ *resta uns moments sense saber-se donai compte de ço que li passa. De sobte reacciona i girant-se cap on han marxat els pastors, arrenca a corre veis aquells indrets, cridant.*)

RAB. Fanuel! Ismael! Eliezer! (*I la seva veu es perd al lluny.*)

QUADRO V

NATHAM, EL PRÍNCEP DEL MAL

Un altre indret de les rodalies de Betlem. Al fons un pujolet practicable.)

ESCENA IV

Els pastors menys Rabadà

Fan un atur en la marxa; alguns donen un repàs a la minestra

MÚSICA n.º 8 - CANÇÓ DELS PASTORS

COR. Què fa tan rerassegat
el vailet de la masia?
No haurà vist dalt del serrat
l'estrella que hi resplendia?
Dolç com mel, blanc com mató
ens ha nat un Infantó.

Ai. que cansats que ja estem!
Ai, que pesen les cistelles!
Aviat veurem Betlem
i les seves meravelles.
Dolç com mel, blanc com mató
ens ha nat un Infantó.

ELI. *(a Ismael)* Del que deies fa una estona
no hem arribat al final.
ISM. Es que encar no se com fer-ho
per a dir-ho curt i ras.
Veureu que jo m'esperava
per mirà salta un isart
tot reposant una mica
d'aquest tip de caminar,
quan he vist que a mi venia
una llum tan singular,
una claror tan bonica,
que de seguida he pensat;
vet'aqui la llum aquella
que en Benjamí es va empescar!
BENJ. Empescar? Això és ofensa!
ISM. Ves si no!
ELI. Deixa'l parlar.
ISM. A la llum seguia una ombra
tota prima al seu voltant,
ombra que anava engrandint-se
com més s'anava acostant.
Ai, quina por va agafar-me!
La pô em tenia lligat
i per més que m'esforçava

per provar de deslligar'm
com més estrevades dava
més em sentia aferrat.
BENJ. Doncs digues que si et descuides
t'hauries ben arrelat.
ISM. La llum a poc va esmortir-se
i fins i tot s'apagà,
i llavors aquella sombra
tan es va anar primfilant,
que mai no diriau qui era:
qui ho endevina, veiam?
(Un temps. Tots es miren estranyats)
Jo tampoc ho endevinava
prô per fi ho vegí ben clar.
BENJ. Prô si la llum s'estingia
de clar no ho seria tant.
ISM. Be, si; ara tu ja cerques
quatre potetes al gat.
FAN. Deixa't d'històries i diga-ho.
JOS. I si no vols dir-ho, en paus.
ISM. Oh, és que si no poso cura
en donar la nova a pams
i us aboco sac i peres
em quedaré jo amb el sac.
FAN. Ui... quanta lletra menuda
JOS. I quin xicot més pesat!
ISM. Sort de quedar-me endarrera
BENJ. Jo sé perquè com tu saps.
ELIE. Tanta llum i tantes coses
i a les fosques hem quedat.
ISM. A les fosques no ¡macatxo!
Jo bé m'ho miro tot clar.
Tan clar, tant, que així com ara
veig el pare al meu costat,
i més enllanet a l'avi,
i aquí l'oncle i el germà
i altres pastors, i allà arbres
i més enllà, a l'altra part,
rieres, boscos, muntanyes,

i masies i cimals,
també veig que tothom frisa
perquè digui el que fa el cas.
Oi que endevinar-ho costa?
Doncs a mi també em costà
creure que l'ombra que veia
era... el mateix Rabadà.

TOTS — El Rabadà?

ELI. — Què dius ara?

ISM. — El mateix.

BENJ. — Somnia alt.

ELI. — Pobre Joanet!

JOS. — Quin maula!

ELI. — On es?

FAN. — Que espera?

BEN. — Què fa?

ISM. — Tres preguntes? Tres respostes
el misteri aclariran.
On és? No hi ha tres gambades
d'ací on es troba esperant.
Què espera? Ben poca cosa.
Només espera un abraç.
Què fa? Molta penitència
passant amb pà i aigua.

JOS. — I ca!
Si amb només un cop de fona
pot menjar conill a l'ast.

ISM. — I heus ací les preguntes
respostes en un instant,
i heus ací com retorna
a la cleda el Rabadà.

(ISMAEL *diu els darrers versos senyalant l'indret per on creu que hi ha el* RABADÁ *esperant abraçar els seus.)*

ELI. — *(Creient que va a aparèixer el* RABADÁ.*)*
Oh, gràcies, Déu etern!

ESCENA V

Els mateixos i NATHAM

NAT. Retornaria
si jo no interposés el poder meu,
que estimo el Rabadà amb més gran follia
que no pas tots vosaltres l'estimeu.
Xarucs i compugits i ploramiques
mostreu pena, prô aneu fent via enllà.
A tu *(a Fan.)* sembla que et dolgui i tu *(a Eli.)* somiques
prô el cor mai us ha dit: —'Nem-lo a buscâ.
En canvi, poseu goig en vostre rostre.
pel neixement d'un Noi que no és enlloc,
i oblideu que deixeu darrera vostre
un germà sense llar i sense foc;
un bon noi que trepitja la congesta
i dorm sota d'un marge engelebrat,
mentre en son pit brunzeix una tempesta
d'odi just pels que l'heu abandonat. *(Moviment de tots.)*
No riguis, no, vellot. Ni tu, xerraire,
ni tu mussol de bosc, ni tu galet,
que jo puc demostrâ'us abans de gaire
que més que tots vosaltres só cor net;
que tinc una freixura molt menys dura
que la teva, pastor esmirriat. *(A Fanuel.)*
BEN. *(Ingenuament.)* Pare, pare; Què és una freixura?
FAN. Ben junts en menjarem molt aviat.
NAT. ...que tinc molt més amor per al proïsme,
que tinc més que vosaltres el cor bo,
puix aquell a quí veig arran l'abisme
salvar-lo és per mí l'acció millor.
Ai, pobre Rabadà! Sens mord ni guia
era barca perduda en mig la mar
i jo li dongui un món per companyia
i nau superba i gran per comandar.
Avui té una legió de gent forçuda
per cada be que abans duia al ramat;
mil coltells occidors li són ajuda

i altres mil estan promptes al combat.
Per tron ara ja té un tendal d'estrelles,
per coixí té les flors de mil jardins,
per músiques i cants té les més belles
sonates de fiscorns i violins.
Amb guans de seda i or; trenta vuit patges
li serveixen cervells de colibrí,
cent dames li rendeixen homenatges
i sense fer la O pot beure el vi.

ISM. Manoi! Doncs si que *amigo* és bona ganga.
BEN. Quína sort! Qualsevol pasturi bous!
ISM. I passegi els marrans!
BEN. I cavi amb fanga!
ISM. I mengi cols i naps!
BEN. I culli nous!
FAN. I tot això, senyor, que ens anomenes,
quan val, si és pot saber. Quín és el preu?
perquè tanmateix, les nostres penes
podria alleugerir-les el cor teu.
ELI. (*A Fanuel.*) El preu serà pujat; ja ho endevino.
FAN. Res perdem en què el digui, tant-se-val.
ELI. Potser ja ens l'hagi dit.
FAN. Doncs no hi atino.
NAT. Es cert que tots voleu sabê el què val?
Deixeu primer la ruta començada
i torneu a la vall que haveu deixat;
Betlem és enrunat de maltempsada
i no hi ha foc ni llum ni claredat.
En canvi el Rabadà, si bé no oblida
els âpats que portava endarrerits,
en paga dels dolors d'aquella vida
hà convertit en joia els vostres crits
i els vostres renys, moneda prou traïdora
amb que sempre pagàveu-li els serveis;
amb sa actual potència creadora
de la cabana ha fet palau de reis.
La llar a on tu, jaio, ploramiques,
impetraves l'auxili d'Abraham,
és d'or i d'alabastre, i mil musiques

hi fan dansar cent atuells d'aram,
La taula de pi bord, i foradada
pels corcs de set centúries rosegant,
és jaspi treballat per setze fades
convertida en joiell en un instant.
El lloc on tu guardaves les patates
i el vi ranciejant al gerricó, *(a Eliezer)*
és net ja d'alimanyes i de rates
i empedrat de carboncle del millor.
Les terres de conreu ja no són terra,
són rius d'or reflectint-se delerants;
cada ovella al corral és una gerra
curulla de topacis i brillants.
I dalt del vell trespol, on les glaçades
us consumia els ossos i les dents,
hi teniu disset caixes de flaçades
i podreu dormir tots molt mês calents.
D'entrar només un peu a la cabana
ben vostres ja seran aquests tresors;
i mai més passareu ni fred, ni gana,
ni sabreu què són penes i dolors.
Oblideu, doncs, Betlem i sa nissaga,
oblideu's de l'Infant que no vindrà
i per paga tindreu aquesta paga
que tot això i molt més jo us puc donar.

ELI. (*Escometent-lo.*)
Es poc, pel que jo veig, valent falsari!

FAN. No res tu donaràs; tots ho sabem.

NAT. Dubteu de ço que us dic?

JOS. Es poc dubtar-hi;
és que cap de nosaltres et creiem.

FAN. I si d'aquí no fuges com pertoca
saltant com un isard cingles avall,
aquí mateix, tapat de nas i boca
t'hi llençarem abans no canti el gall.

ISM. (*Amb sorna.*) I si per cas la prova és massa dura
i ens mancava el dalit... podrem menjar
aquella cosa estranya...

FAN. Si, freixura;

la teva, *(a Natham.)* ho sents? La teva.

BEN. Amb oli i pa.

NAT. *(Fent-se rotllo.)*
Vils, covarts! Putrefacta escurrialla
d'homes servils rastrers i babajants,
que us commou un infant damunt la palla
i deixeu sense llar vostres infants;
que la paraula oïu dels Patriaques
com oracles caiguts sobre Israel,
i a mí que empleno d'or les vostres arques
em creieu foll i cínic i rebel.
Feu via vers Betlem en so de festa,
simulant sacrificis i bondats
i al pit porteu encesa una tempesta
d'odis vils, de supèrbia i de maldats.
(Puja al cim d'un petit promotori que hi ha al fons)
Jo he de correspondre a vostra paga
cremant-vos les cabanes de pastors,
i atiant els ramats dins d'una obaga
on els trossejaran llops i voltors.
Jo tinc poder per fer-ho, puix me'l dóna
ser més Rei que el Mesies que espereu,
jo tinc el meu reialme...
(Els pastors han arribat a esporuguir-se de la catilinària de Natham. Han anat apartant-se d'ell deixant-lo bracejant dalt de la serra.)

ESCENA VI

Els mateixos i RABADÁ

Entra decidit brandant una fona, la qual dispara a la testa de Natham, i diu encès d'ira santa:

RABADÁ. I jo.,. una fona,
i amb ella... té.
(Tira, i Natham cau cingle avall. En aquesta moment es desferma un tro seguit de grans llampegueigs.)
Ja l'hem vençut; Mireu!

(Els pastors espantats, enrotllen la figura del Rabadà mirant amb gran temença on ha caigut Natham. Eliezer s'imposa a tots amb la seva autoritat de cap de colla i diu:

ELI. Rabadà! Rabadà! Tu el coneixies?
RAB Vaig servir-lo enganyat uns curts moments.
JOS. *(Veient-lo on ha caigut.)*
No és mort.
FAN. I què ha de ser!
ELI. Dintre dos dies
a tots ens tornarà a ensenyar les dents.
RAB. Es el Príncep del Mal, a qui una estona
jo escoltí embadalit.
ISM. *(Un tro)* Ai, quina por!
BENJ. Anem pare, sentiu?
ISM. Llampega i trona
BENJ. Fugim!
ELI. Per què? Orem tots al Senyor.
(Tots s'agenollen).

MUSICA N.º 9.—PREGÀRIA

TOTS Gràcies, Senyor, que hem vençut el Maligne
i En Joanet a la cleda heu tornat;
deu-nos coratge perquè abans de gaire,
Rei immortal, us puguem adorar.

(Durant el cant cessa el temperi. El quadro va prenent un aspecte rialler. Poc a poc va caient la cortina i així acaba el quadro).

MUTACIÓ

QUADRO VI.—ELS CAMINS DE DÉU

(Un oasi esplendent en les rodalies de Betlem. Es de matinada. Canten els ocells, els marges són curullats de flors i en mig de la cruesa de l'hivern, tot riu i canta la joia del adveniment del Fill de Déu).

ESCENA VII

ANGEL 1.er I ANGEL 2.on

(*Apareixen sentats en una marjada. Tenen al braç o a terra unes cistelletes curullades de flors*).

ANG. I «Damunt de les ones del riu de la vida
com una barqueta s'hi gronxa un bressol.
ANG. II A dins un nin tendre fa dolça dormida.
ANG. I Son front es d'estrelles.
ANG. II Sa cara és de sol.
ANG. I Que dolç es guaitar-lo! Serà tal vegada
Moisés infantivol posat sobre el Nil?
ANG. II On va la barqueta bressol de l'aubada?
ANG. I On va la barqueta, cistell de l'abril?
ANG. II L'edem que marcia la culpa primera
li acosta ses ribes mancades de flor;
allí la detura una Verge encisera
que el fill agombola, Rei nostre i Senyor.
ANG. I Anem a rendir-li fervent homenatge,
si avui petit sembla serà gran després.
ANG. II Per ell veurem lliure de l'home el llinatge.
ANG. I Ell salvarà els pobles.
ANG. II Es altre Moisès.» (CASAS)
ANG. I (*Un temps*) Omplim les cistelles de llirs i de roses
que en mig del desembre l'abril ha florit
ANG. II Oh flors que al badar-vos, voleu, afanyoses
uniu-vos alegres al goig d'eixa nit!»
(*Van omplint les cistelletes de flors*).
ANG. I Amb fulles de rosa el camí exornaria
per quan hi passessin els reis i els pastors.
ANG. II De murtra i de sàndal jo tot l'ompliria
perquè la coveta omplissin d'olor.
ANG. I Pel front de Maria jo cullo violes.
ANG. II Jo roses enceses pel pit del Nadó.
ANG. I Ja treus les espines?
ANG. II Les llenço ben soles
i el pomellet lligo.

ANG. I Amb què?
ANG. II Amb un petó.
ANG. I Correm a la Cova, Josep ens espera
per heurer-li llenya i encendre-li foc.
ANG. II Fent vent amb les ales, la nostra foguera
serà pira immensa creixent poc a poc.
ANG. I De Nord a Migdia veuran eixa pira
i vers ella amb joia tothom anirà,
que el foc de la cova d'Amor és guspira
i tota la terra se n'abrandarà.
(*S'ou el cant dels pastors que van apropant-se*).
ANG. II No sents quins bells càntics?
ANG. I D'aqueixa contrada
pastors i pastores fan via a Betlem.
ANG. II Sembrem-los de roses la ruta sagrada
i anem a esperar-los. (*Van tirant flors pel camí*)
ANG. I Anem.
ANG. II Au; correm;
correm a la Cova. Direm a Maria:
—Poseu-se a la falda l'Infant rei dels cors,
que per a rendir-li fervent pleitesia
en nom de mil pobles arriben pastors.
(*Els angelets es disposen a marxar per la part oposada d'on s'ouen els cants llunyans dels pastors. De sobte, retornat enrera, l'*ANGEL I *diu*:
ANG. I I aquestes espines que a terra has llençades?
Collim-les depressa que els peus punxaran.
ANG. II De molt més agudes, amb odi clavades,
la testa de l'Home de sang rosaran.
(*Van sortint pausadament vessant a terra les flors de llurs cistelles*).

ESCENA VIII

Tots els pastors

(*En alegre camaraderia van apareixent seguint la ruta de Betlem*).

MUSICA N.º 10.—CAMÍ DE L'ESTABLIA

«Anem a Betlem
Jesús ens espera,
cuitem
que tindrem
la tanda primera.
Anem a Betlem
coratge i avant
que el camí ja s'escursa cantant».

Anem a Betlem,
Iesús ens hi crida
Anem,
que veurem
l'Amor i la Vida.
Correm a Betlem,
anem-hi cantant.
Ja veureu quin prodigi més gran.

(*Darrera de tota la comparseria de pastors apareix* ELIEZER *apoiat a l'espatlla del* RABADÁ IOANET. ELIEZER *avança amb molta calma i molts treballs, per haver sofert una caiguda*).

BENI. Oi, avi que no ha estat res?
ELI. Una bona camallada.
RAB. Que jo tot sol he curada
amb una frega i res més.
ELI. I és prou i massa als meus anys,
però, fills meus, cal paciència
i pel Nin fer penitència.
FAN. Ja us dic jo que són afanys;
lliurar-se d'aquell mussol
que amb les dents al cel tocava,
i caure vos.
ELI. El mirava
aixecar-se d'un revolt,

fê un rebuf igual que un tro
que ha fet ressonar la terra,
i he caigut ben llarg a terra.

RAB. Prô qui us ha aixecat soc jo.
Jo, veieu? El Rabadá,
aquell Joan tarambana
que deixava la cabana
per no haver d'anâ a adorar.
Aquell Rabadà aixerit...

JOS. Aixerit segons t'ho creies...

RAB. ...que s'ha vist sota mil teies
apunt de morir rostit.

ELI. Ta supèrbia així ha pagat
el bon Déu per fer justícia.

RAB. Jo mateix em tinc malicia!
Quin mal *trago* que he passat.

FAN. Mentre el pare un xic reposa
ens ho podries contar.

RAB. Si no se com començar.
Si sols pensant-hi ja és cosa
que posa els nervis tivants
i se'm seguen peus i cames...
(Els reuneix a tots i diu amb gran misteri:)
De l'Infern he vist les flames
altes així, *(senyalant)* com gegants.
Benjami si haguessis vist!
Ismael, ai, si ho vegessis!...
Ai, si com jo t'hi trobessis!

IBM. Ja hem començo a posar trist!...

RAB. Quan mandrós i esmirriat
vaig sortir de la cabana,
passant fred i passant gana
em vaig trobâ en el serrat.
La meva intenció primera
era buscâ un amo nou;
volia menjar pa tou
i cercava la pastera.

BENJ. I la vas trobar?

RAB. Ja ho crec;

alta, grossa i revinguda
va venî en la meva ajuda
i se'm posà frec a frec.
—Trovalla has fet, vaig pensâ,
pro de pastera no ho era;
era... com una sopera
grossa d'aquí fins allà. *(senyalant)*
De dins sortia una flaire,
barreja d'olor de flors
i de menjars dels millors,
De sobte, sens tardar gaire,
i això jo mai ho entendré,
de dins d'aquella olla immensa
veureu que a sortir comença...
ISM. Ja ho se.
BENI. També.
RAB. Quí?
BENJ. i ISM. El cuiné.
RAB. Be, si, ja ho era. Veureu,
ho va ser desprès, més tard,
pro primer aquell covard
s'oferi per amo meu.
(Un temps)
Quina figura, el bergant,
encara el veig com s'atança;
ulls encesos, nas amb nança,
alt, ben plantat, arrogant.
Tant de bones i escaients
foren les promeses seves,
que ara teves, ara meves,
no vam gastar compliments.
Ell m'oferia tresors;
jo, servir-lo si ho volia;
ell, benhaurances i flors,
jo, això vols? doncs això sia;
ell, correr món i plaers,
jo, brincar-li l'espinada;
ell, pren això si t'agrada,
jo, vull que me'n donguis més,

ell, tot el món serà teu
si em segueixes uns quants dies
i deixes corre el Messies
i m'adores com un Déu.
Jo, llavors,—perdoneu avi,
si en el que diré hi ha ofensa,—
m'hi vaig llençar sens temença.
ELI. Per por.
FAN. Per ruc.
RAB. O per savi,
que prou costa de saber.
El cas és que en una font,
que ell feu nèixer, no sé on.
m'hi va fer rentar ben bé,
i aquell Joanet migrat,
sorrut, galet, tarambana,
que feia de mala gana
de Rabadà del remat;
que pel treball rondinava
i que per menjâ es dalia,
que només godalls servia
i només marrans manava;
que tan sols dins el sarró
un cop l'any duia formatge,
la font el convertí en patge
principal d'aquell senyô,
I ja hi som. Jo ja tenia
un rei per amo, i el rei
ja tenia al seu servei
el bon patge que volia.
El que després va passa
sols de pensar-hi m'esvera.
ISM, Digues, què?
RAB. Que a la sopera
el mal rei em va fê entrar.
ELI. Prô tu hi anaves content...
RAB, Content, és clar; prô amb recança;
em vaig trobar dalt la nança
amb molt menys d'un sant-i-amen.

Al ser dins... mala reïra!
prou me n'hauria entornat
prô ell si que va i estira
i el forat quedà tapat.
Amb esgarrips, amb bruels
i fent bots de gran alçada,
esperaven ma arribada
trenta mil àngels rebels.
Els uns brandaven tallans,
altres forquilles i pales,
altres, penjats a les ales
duien coltells flamejants.
Sota una reixa ferrada
el rei em feu aturar
i em digué: No pots passar
fins que el portê et dongui entrada.
Mentres tant, mira la fi
queací dintre se t'espera—
i m'ensenyà la caldera
on m'havien de bullir.
—Ja dirà el cuiné major
què és el que té decidit—
—Mig bullit i mig fregit
digué aquell amb veu de tro.—
Déu meu! Déu meu! sol em deia,
compadius del Rabadà,
i mort de por, a tots us veia
camí de Betlem enllà.
Pressentia aquest matí
que val per cent primaveres,
veia flors a les riberes
a punt totes de collir;
sentia cantâ els ocells
amb llurs més belles tonades,
i sentia les cantades
de donzelles i donzells.
Tothom a Betlem corria,
tothom a Betlem anava
i el bon Jesús m'esperava

en els braços de Maria.
—No puc venir, deia jo
desfet en mars d'amargura!
ELI. Pobre noi!
JOS. Pobre criatura!
FAN. Pobre Jan!
ISM. Pobre minyó!
RAB. De sobte, jo no se com,
pro el fet és que una llum viva
que primer veia captiva
i petita en cert tocom,
de tal faisó anà creixent
que m'envolcallà tot d'una
i, com per l'espai la lluna,
jo volava resplendent.
Després...
BENJ. Manoi, quina por!
RAB. . .aquella llum tan formosa
va transformar-se gloriosa
en figura de pastor;
bon pastor que amb caritat
i dolçor em conduia,
i carinyós m'advertia
del mal pas que havia dat.
La seva veu era dolça
com la mel de romaní,
més sedosa que la molça
que el rou perleja el matí.
—Ovelleta esgarriada,
torna als teus, no tardis mês—
i fa fer-me una abraçada
que no oblidaré mai més.
Ai, que fort que m'estrenyia!
que era encès el seu amor!
amb quin goig tot jo em sentia
presoner del bon pastor!
Per Ell soc als vostres braços,
per Ell beso vostres mans,
per Ell lligo amb estrets llaços

el meu afecte d'abans;
per Ell vostre Rabadà
la fona a l'aire brandava
i cingle avall capbuçava
el ser vil que m'enganyà.

ELI. Molt bé Joan! Ta proesa
mereix la paga del cel.

FAN. Betlem espera amb anhel.

RAB. Marxem-hi tots amb llestesa.

JOS. Cantem la santa alegria
del retorn del Rabadà.

ELI. En marxa tots!

ISM. Tots enllà
que ja és a prop l'Establia.

BENJ. I com ho saps?

ISM. Perquè aquí
hi ha un tou de flors escampades!

ELI. Roses fresques, esfullades
ens senyalen el camí.

BENJ. Per què hi són?

ELI. Ah, no hi atines?

RAB. Ui, quina punxada al peu!

ELI. Per seguî els camins de Déu
cal trepitjar munts d'espines.

ISM. *(que veu altres colles que s'apropen a Betlem)*
Mireu, pare: altres pastors
per allí a Betlem fan via.

FAN. Seguim en sa companyia
i al Nin cantem-li llaors.

MUSICA N.º 11. AL·LEGORIA DE NADAL

TOTS «Prova el fred de fer-se etern,
la tenebra també ho prova;
prô al cor de la nit d'hivern
es bada la Bona Nova,
i al punt de la mitja nit
tot ocell ha refilat

i tota l'herba ha florit
i Jesús és nat»

(Van marxant pausadament seguint la ruta de Betlem i s'acaba el Quadre).

MUTACIÓ

QUADRO VIII.—LA LLUM DE L'ESTABLIA

Cova on nasqué el Salvador. La Verge el té a la falda. Sant Josep s'entreté arranjant-li el llitet.

ALTRES PASTORS
apareixen agenollats davant del Portal

MUSICA N. 12.— Lloança dels pastors i rabadans

CHOR

UNS «Oh Jesús de ma infantesa
oh petit N stre Senyor!
ALTRES Bon Jesuset de les panses i figues
i nous i olives i mel i mató.
UNS Que alegre es torna la nit de desembre!
ALTRES Quina alegria d'infants i pastors!
UNS Tot timbaleja, tot cascabelleja!
Tot es trontolla al va-i-ve d'un Bressol.
ALTRES Què li darem en el Noi de la Mare
què li darem que li sàpiga bo?
TOTS Panses i figues i nous i olives,
panses i figues i mel i mató.
UNS Què li darem al Fillet de Maria?
Què li darem en el bon Jesuset?
TOTS Li darem panses amb unes balances
li darem figues amb un panaret.
Tan-patam-tam, etc. etc.»

ESCENA IX

ELIEZER, FANUEL, JOSEPÓ, ISMAEL, BENJAMI *i* RABADÁ, *que van entrant astorats en veure el prodigi de la Cova. A l'entorn de la mateixa ja hi troben altres pastors els quals han*

cantat l'anterior salutació. Al finir els cants dels uns respo-nen els Chors d'Angels, que fan així:

MUSICA N.º 13.—NON, NON, CANTA LA MARE

«No feu remor criatures
que el Noi tè son;
no feu remor criatures
que el Noi s'adorm.

UN ANGEL Serafins que del pessebre
voleu entorn;
bateu lleugeres les ales
no feu soroll,
que al sentir vostra harmonia
el nostre Noi,
tinc por que per escoltar-vos
perdrà la son.

TOTS Non, non, non, canta la mare
junt al bressol,
clou els ullets vida mia,
clou-els i dorm.

UN ANGEL Ocellets que amb dolç concert
canteu cançons,
torneu-se'n a la vernada,
torneu al bosc;
que al sentir vostra harmonia
el nostre Noi
tinc por que per escoltar-vos
perdi la son.

TOTS No feu remor criatures
que el Noi té son;
no feu remor criatures
que el Noi ja dorm» (Dr. SARDÁ I SALVANY)

Al finir el cant, SANT JOSEP *avança un xic i pot dir aquest fragment del poema de* CASAS I AMIGÓ:

SNT. JOSEP «Aquesta santa nit—de l'arbre de David
pels homes ha florit—una branqueta.

Jo que el vareig regar —deixeu-me-la abastar,
deixeu-me-la olorar—la flor primera.
Es un càlzer de mel—és un formós estel,
és una flor del cel - que ve a la terra.
Floreta del cel blau—que vessa olor suau;
el cistellet on cau - és un pessebre.
Jesús, divina flor,—infant de cabell d'or,
de llavis del color—de la rosella.
Oh quin bonic Infant,—mentre l'estic mirant
adorme'l amb ton cant—Esposa meva!
Si el cel ajuda'm vol - jo li faré el breçol
tu broda-li el llençol amb or i seda,
més ai! que no en tenim,—perquè tots dos vivim
en el tristíssim llim de la pobresa.
Com és que el Fill de Déu - que té l'Univers seu,
vol neixer a prop meu—en nit tan freda?
Si és rei de ço creat—per què no ve voltat
de llum i claredat—com sol que es lleva?
Oh Fill a qui mantinc,—de noble casa vinc,
però cap joia tinc—per ta grandesa.
Fillet, el meu Fillet,—ton pare és fusteret,
per fer-te el bressolet—sols té una serra.

(Ara para la melodia que durant el poema ha anat sentit-se del Noi de la Mare),
*(*BENJAMI, *més manefla que els altres, s'atança al bressolet i diu:)*

BENJ. Com dorm el bon Jesuset!
com somnia per nosaltres!
Somnia que a mi em darà
si faig bondat bona paga;
que encara que és molt pobret
i ha nascut en una estable,
pels nens que són bons minyons
té tresors imponderables.
Bon Jesuset que a Betlem
el teu son vetllen els àngels;
quan te despertis pel fred
d'aquestes nits tan gelades,

recorda't que jo he vingut
al Pessebre a visitar-te
i que m'has dit tot baixet
alçant les manetes balbes
—Sigues sempre bon minyó
i tindràs quant me demanes;
la pau del cor essent gran
i al cel un lloc...

RAB. Au, acaba!

(UN PASTOR *de l'altra colla, diu llavors atansant-se al Nin:*)

Preneu Josep la nostra humil ofrena
i amb ella nostre cor, i presenteu-la
amb vostres mans, més que les nostres dignes,
al vostre Fill, el Redemptor dels homes. *(Li fa un present)*

ISM. Mireu, pare. La llum ix d'eixa Cova.

JOS. Vostre palau, Senyor, és un establa?

ELI. Oh, si! Ja ho digué l'àngel. Quin misteri
el vostre amor!

RAB. I jo que feia el tonto...

ELI. Agenolleu's, fills meus. Aqui hi ha el ver Messies.

PAST. Salut, pastors amics! També vosaltres
haveu estat cridats?

ELI. Si, encar que indignes
d'aital favor.

SANT JOSEP Oiu, pastors piadosos.
Nostre Déu, que per fill sota mes plantes
es vol posar la vostra humilitat mira
i la vostra pobresa reb i accepta
com els tresors que els Reis puguin portar-li,
oferint-vos, en pac, premi de glòria.

FAN. Oh, pare; són aquests els dos esposos
que jo vegí, enlloc trobant posada.
Vos sou Josep, fill de David Maria
la vostra Esposa.

ELI. Què dius? Es Ella
la Flor de Natzaret? Oh tan formosa,
tan pura i celestial mai la creguera!

ISM. Pare. El Noi és qui a la nit trucava
i ens va deixar la creu.

BEN. Si que l'és, avi.
ELI. Si, fills. Eix Nin és Déu; és el Messies,
el Déu d'Abraham, d'Isaac i dels Profetes
vestit de nostra carn pel sacrifici.
Adorem-lo rendits i esclaus d'ell fem-nos.
JOS. Jo, Senyor, ma pobresa us ofereixo
i totes mes suors. Deu-me la glòria.
FAN. Jo formatge us he dut, pells per tapar-vos
en eixes nits d'hivern. Foc d'amor deu-me.
ISM. Jo demà us portaré l'anyell més maco
que tinc a l'establia.
BEN. Jo vos deixo
els meus esclopets nous per nâ per l'aigua
i la neu.
ELI Bon Jesús: Jo ma familia
tota us he dut, res més tinc en la terra.
Preneu-la ja per vostra i beneiu-la.
ST. JOS. Gràcies, pastors. Mon fill remerciar-vos
vostres presents d'amor sabrà amb la Glòria.
(Tots han anat fent-li presents)
FAN. Què esperes? *(A Rabadà)*
RAB. Oh, veureu, jo m'esperava...
vull ser el darrer de tots. Ara ja em toca:
Jo, Senyor, he passat molts vituperis;
ho sabeu prou, Nadó. Mes presentalles
qui ho sap on han parat, pro el cor, mireu-lo:
senceret i abrandat jo ací us el porto;
preneu-lo, Bon Jesús; i si no és massa
jo voldria, Senyor, que hi reclinessiu
com en coixí de plomes vostra testa.
El Rabadà tossut i tarambana
d'avui en endavant ja será un home,
tot un home, sentiu? per defensar-vos.
ELI. Com s'explica En Joan!
FAN. Quin bo escoltar-lo!
ISM. Jo això volia dir...
BEN. I jo; macatxo!
SANT Gràcies, gràcies, fills meus. Però, digueu-me,
pastors: com heu sabut la nova?

UN PASTOR «Hem vist un estel—que queia del cel
a nostra encontrada;
al mig de la nit - perfum hem sentit
de rosa boscana.
FAN. Seguint-ne la llum, - seguint-ne el perfum
que el cor embriaga,
pels àngels voltat,—l'Infant hem trobat
a dins d'eixa establa.
ELI. Mireu-lo tan bell,—no té cap ocell
que canti sa gràcia,
posem-s'hi, minyons,—cantem-li cançons
al sò de la gralla.»

(CASAS I AMIGÓ.)

MUSICA n.º 14. - AL·LELUIA

COR FINAL

«De nostres penes obscures
un estel desfà les bromes
amb nova claredat.»

COR D'ANGELS

«Glòria a Déu en les altures
pau en la terra als homes
de bona voluntat.»

TOTS

«Puix la terra va a ser redimida
de Jesús per la Llei immortal,
jamai deixi de ser beneïda
la primera claror de la vida
amb els cants de la Nit de Nadal.»

TELÓ

FI DEL POEMA

Sabadell, 1930.

DEL MATEIX AUTOR

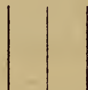
ARTHUR DE LING.—Drama en 3 actes (traducció i adaptació).

L'ARRIBADA D'EN BATLLORI.—Comèdia lírica en 3 actes. Música de Pasqual Godes.

ARRAN L'ABIS.—Esbós social en 3 actes. (Col·laboració de Jaume Riba i Jové).

LLUSTRINA.—Un acte de comèdia.

UN MALALT IMAGINARI.—Farsa en un acte.

OBRES LITERARIES I MUSICALS DE M. CAMIL GEIS

L'ESTEL D'ORIENT.— Poema dramàtic en tres episodis, amb música.

TRISAGI POPULAR A LA SAGRADA FAMILIA.—Música.

NOU APLEC DE VELLES NADALES. - Lletra i música.

BALADES I CANÇONS.— Poemes. Pòrtic d'Octavi Saltor.

PREU: 2'50 PTES.

IMP. MINERVA.- MATARÓ